

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzema ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampelj za 30 kr. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Gg. naročnike, kateri sprejemajo naš list in še niso plačali naročnine, prosimo v novič, naj nam blagovole pošiljati zaostale zneske.

Administracija „Slov. Naroda.“

Hrvati in Magjari.

Hrvatski narod nij bil nikoli brez sovražnika. Dasiravno nij nobenega svojih sosedov napadal, ter ga s tem žalil in na povračbo izpozival, so vendar vsi nad njega šli. Odkar se hrvatska zgodovina pozna, moral se je naš ubogi Hrvat skoro neprestano zlohotnih napadnikov braniti. Vsi bližnji in daljni sosedi trgali so mu, zdaj ta, zdaj oni, haljino raz telesa. Borba hrvatskega naroda je bila zmirom bramba, nikoli napad, in ta značaj ima tudi še denes. Vendar je pa zgodovina hrvatskemu narodu v njegovo tolažbo to zadovoljščino dala, da so vsi njegovi napadniki, razen enega samega, namreč razen Magjara, zgodovinsko smrt umrli, med tem ko on še zmirom v svojej kraljevini, kot živej političnej osobi, živi in gospodari. Stari Bizancij in ponosne Benetke, ki sta oba hrvatskemu primorju toliko jadov zadala, kaj sta denes? Mrtvi trupli, za kateri se samo pero zgodovinopisca še v toliko zanima, v kolikor skalpel anatomu za kadaver. Divji Frank in še divjiji Turek prišla sta od kopnega vsak od nasprotni strani ropat in haračiti v hrvatsko deželo. Sava in Drava ste krvaveli ljutih bojev. Veliki del dežele izgubil je vse svoje prebivalce. Denašnja belovarska županija imenovala se je „desertum majus“, in denašnja dva banska krajiška regimenta „desertum minus“. Pa kje so denes Franki, in kaj so denes Turci! — Avstrija, ki se je pod Bachom toliko prizadevala, Hrvate z avstrijsko-nemškim duhom napojiti — kaj je postalo iz nje? Neki politični hermafrodit, ki niti pravega imena nema. Tako so vse države-reparice, katerim se je kedaj po hrvatskej kraljevini pohotnilo, druga za drugej neslavno s pozorišča svetnih dogodjajev odstopale. Samo en sovražnik hrvatskega naroda je še na bojevališči ostal, in ta sovražnik je, kakor smo že rekli, Magjar. Ž njim edinih bijejo še denes Hrvati boj na biti in ne biti. Vsi drugi sovražniki hrvatskega naroda so bili mogočnejši od Magjara, vendar se jih je hrvatski narod obranil, zato tudi nij dvombe, da se bode tudi Magjara kot naj slabšega končno otrešel. — V več kot tisočletnem obrambnem borenji ožilavili so Hrvati, kakor malo kateri drugi narod. Desetkrat na tla vrženi, so se zmirom še enajsti krat na novo vzdignoli.

Hrvati ne bijejo boj niti proti ogerskej kroni, niti proti ogerskej kraljevini, ampak proti magjarskemu narodu. V tej svojej borbi imajo v vseh nemagjarskih narodih ogerske

krono mogočne zaveznike. Srbov, Slovakov, Malorusov in Rumunov je pod ogersko krono več kot sedem milijonov, in ti skupaj z dvema milijonom Hrvatov so postali v svojej skupnej opoziciji proti hegemoniji Magjarov toliko politično breme za nje, da ga že več nositi ne morejo. Če na skoro vsaj en del ne odlože, jih bo to breme pod soboj pokopalo. Deak sam je to javno pripoznal. Denes so oči in nadeje vseh nemagjarskih narodov ogerske krono na Hrvate obrnene. Od njih pričakujejo prevrat sedanjega političnega stanja v celem magjarorszagju. To Magjari vedo, in to njih strast proti Hrvatom še bolj podpihuje. Nas — očitno rečeno — za Hrvate nij strah! Od kar je duvalizem med Hrvate in nas Slovence šrangno inodržavstva potegnili, se v naših političnih prizadevanjih ne moremo vzajemno in neposredno podpirati. Naša podpora za nje, so samo naše simpatije do njih! Kakor mi vsak njih napredek s čistim bratskim sočutenjem pozdravljamo, rayno tako tudi oni — o tem smo prepričani — pote naše politične borbe s pozornostjo spremljavajo. — Po tem soditi, kakor stvari denes stojé, imajo Hrvati več izgleda, svojo državno samostalnost poprej izvojevati, nego mi Slovenci svojo zedinjeno Slovenijo. Njih nasprotnik je pritlikovec proti našemu. Kadar bodo pa enkrat to dosegli, za kar se denes z vsemi svojimi silami tako naporno borijo, potem bodo tudi za nas Slovence eno oko in eno roko imeli. V to ime jim neka bog pomozil!

Politični razgled.

V Ljubljani, 23. januarja.

Iz Dunaja je došel iz dobrega vira sledeči telegram: Med ustavoverci je velik strah, ker cesar neče volilne reforme potrditi, kazaje na to, da žugajo Poljaki iz državnega zbora izstopiti in da se od povsod peticije proti volilni reformi pripravljajo. Ustavoverci skušajo po Hopfenu s Poljaki poravnati, kateri Poljakom obeta, da bi ustavoverna stranka hotela prinesiti elaborat gališkega posebnega poravnanja prej v zbor, predno volilno reformo, ako Poljaki v poslednjo privolijo. Poljaki se dozda držé naravnost protivno ustavovernim zahtevam.

Ta telegram je po Ljubljani vzbudil veliko senzacijo.

Četa avstrijskega razdora, ki se je do vrha popela, pada. To mora našo delavnost pomnožiti. Peticije do cesarja proti krivici, ki se nam Slovincem godi, morajo se po vsem Slovenskem pripravljati.

Notranje dežele.

V 2. seji državnega zbora ministertvo nij predložilo volilne reforme; vsakako je to znamenje, da stvari za ustavoverce ne stoji dobro, ne tako kakor to po svojih listih razglašajo. Prihodnja seja državnega zbora je za celih osem dni, na 28. januarja, preložena, kar tudi dokazuje, da ministri potrebujejo časa in sicer še dosti časa za izpeljavo svojih naklepov. Med tem pa se zbira na Dunaji tudi opozicija, da se posvetuje in stori potrebne korake, odvrčati nevarnost, katera žuga deželam in narodom po volilni reformi.

Poljaki se z ministrom Laserjom na podlagi direktnih volitev nehte spuščati v nobene razgovore; poljski listi pa pišejo tako odločnostjo, kakor bi veselej bili želeli slišati. „Gazeta Narodova“ zagovarja, zvezo Poljakov s federalisti in kliče: „Resolucija nam sedaj nikakor ne more zadostovati, da celo najobširnejša avtonomija Gališkega nema pomena za nas, dokler je nam nikdo drugi ne garantira razven centralistov.“

Po vsem Češkem pa se podpisuje monstre-peticija in češki listi so polni telegramov, v katerih občinski, mestni in okrajni zastopi naznanjajo svoj pristop k peticiji. Vsled tega kakor lavina naraščajočega upora proti volilni reformi kličejo ustavoverni listi vse svoje čete na noge, da bi pritiskali na krono. Upamo pa, da se jim vsaj tačas njihovi stari manevri ne posrečijo.

Hrvatski poslanci dr. Mrazovič, Vončina in Miškatič v „Obzorju“ pobijajo Sinkovičevo ovado, da bi bili oni spisali znani pamflet.

Vnanje države.

Vest, da je šah perzijski Rusiji odstopil pobježje reke Attek, je spravila vse nemške in angleške politikarje na noge. Vsi priznavajo, da je storila Rusija s tem neizmeren korak naprej, ker jej posle ne bode treba operirati proti nemirnim narodom srednje Azije iz oddaljene Sibirije ali čez pešeno Kivo, nego bode lahko pošiljala svoje vojske naravnost iz Astrahana po vodi v srce Azije. Angleži se boje za svoja posestva v Indiji, Nemci pa mislijo, da bode Rusija, ako se utrdi Turčiji za hrbtom, lahko oprostila že toliko let zatirane Slované na vzhodu. Oboji imajo pač slabo vest, zato nekteri nemški listi že sedaj pridigovajo vojsko proti Rusiji.

Pruska zbornica poslancev je začela 20. t. m. obravnavo postave o cerkveni disciplinarni oblasti, ter o napravi najvišjega sodišča za cerkvene zadeve. Hiša je bila v vseh prostorih prenapolnjena. Proti poslednji postavi je govorilo 8 poslancev, po dolgi debati se je izročila odboru 21 poslancev v pretres. Proti postavi zastran rabe cerkvenih pokoril je vpisanih 7 govornikov. Posvetovanje se bode nadaljevalo. Bismark se je vrnil v Berlin.

Dopisi.

Iz Idrije 21. jan. [Izv. dop.] — Čem bolj se zbiražjo ter naseljujejo v Ljubljani, v središči Slovenije, delavne, za naš narod zaslužne moči, tem večje pomanjkanje

merodajnih oseb se opazuje na deželi, po malih mestih. Idrja je imela deset let, v svoji sredi moža, ki je prestrojil jej nekdanje enomerno življenje, ki je vdihnil narodno zavest prebivalcem njenim. Za ono dobo je vladala tako rekoč sama puhla „aristokracija“, šopirajoča se z njej lastno samovoljnostjo, prosto ljudstvo je bilo oddaljeno od „inteligencije“, veliko brezumno je zevalo med rudarjem in njegovim predpostavljanim. A da so naši dnevi ugodnejši, da nam bije srce prostije, da se zavedamo svoje narodnosti, ta zasluga gre učitelju S. Stegnarju. Žalibog, da je prišla ura, ko nam odide, zapustivši kraj kjer je s takimi težavami, s takim trudom obdelaval hudo z nemčurstvom zarasteno polje, da bi smeli skoraj s popolno gotovostjo konstatirati: ravno te zanjke so ga nam vzele, koje so se stavile njegovim poštemim načrtom. Malo možakov, da so povsod na svojem mestu, a g. Stegnar je eden istih redkih, kajti on je stvaritelj novih naredeb naših.

Besedo, koju je napravila čitalnica 15. t. m. svojemu ustanovitelju v slovo, kaže sijajno občo hvaležnost od strani meščanov. Program se je tudi v splošno radovoljnost vršil. V igri „Pike“ izpolnili so vsi predstavljalci častno svoje mesto. S ponosom gledamo vzlasi na naše vrle diletantije, ki se na odru že tako izurjeno vedejo, da jim čestitamo. Slavnostnemu govoru g. Ravnikarja so doneli slavoklici po vsej dvorani. Z ogromno pohvalo se je sprejelo naznanilo, da je odbor imenoval g. Stegnarja z bog njegovih zaslug za častnega uda čitalničnega. G. Serjun je komponiral za to slavnost prekrasno polko, in godci godli so ta večer s posebno preciznostjo. Hvalevredna je bila vršitev deklamacije in drugih točk programovih. Potem je stopil g. Stegnar na oder, se zahvalil za obilno udeležitev njegovega slovesa, položeval na srce materam, kako naj izrejšajo hčere, da bodo iskrene Slovenke, nagovarjal mladeniče, da podpirajo narodno reč z isto gorečnost, kot do zdaj. Ne dvomimo, da bodo plodonosne besede, s kojimi se je poslovil od oč. udov; prepričani smo, da bodo navdušeni delali za našo sveto reč, da nas ne zatre tujčeva peta. Med mnogimi napitnicami odlikovala se je posebno ona gospodičine L. Punčuhove, v imenu gospodičin in gospej. Ples je trajal do ranega jutra, kajti čitalnica šteje veliko število čestilcev Terpsihore, kar protivnej kliki nij nič kaj po godi.

Iz Celja, 21. jan. [Izv. dop.] Na celjski gimnaziji si že dolgo neumrljivih zaslug pridobiva neki g. profesor po imenu H—čik, po rodu Čeh. Želeti bi bilo, da bi šel kmalu na svoje lovorje počivat, ali si pa drugam novih nabirat; saj na celjski gimnaziji si jih je že celo breme iz samih blamaž nabral. Kot strokovnjaka ga sodili ne bomo, prepuščamo to stvar drugim, ki imajo do tega veselje; (da ima sposobnost pri govorjenji močno kričati, je znana reč.) Hočemo ga le od ene strani — kako se namreč obnaša proti slovenščini — opazovati. Da se kot rojen Slovan in tako dolgo bivajoč med Slovenci niti češkega niti slovenskega jezika — vsaj za silo — nij naučil, ne moremo proti temu kaj reči, — k večjemu ga moremo obžalovati; to pa, da pri svoji nevednosti v tem obziru, z vso silo slovenski jezik „reformirati“ hoče, je po našem mnenju

— bedasto. Kaj bi na primer rekli zajcu, ki bi hotel tamborja bobnati učiti? — „Exempla trahunt“ pravi stari pregovor, — ergo tukaj jih imate nekaj o njegovi „reformaciji.“ On trdi, da ima slovenščina tudi au in ou; to menda sklepa iz tega, ker sliši po mestu včasi dekline in kuharice tako „ferderbano slovensko špraho“ govoriti, n. p. „frouva“. — Po tem takem terja, da bi dijaki svoja imena po tem pravilu pisali; n. pr. „Bouha“ ne Bolha, „Traunar“ ne pa Travnar itd. — To je gotovo nekaj novega za slovenske filologe! Kaj takega še niste slišali? — Lahko bi še več takih izgledov navedel, a za denes naj bo dosti, da si častiti bralci za prihodnjč nekaj smeha prihranijo. Mi sicer ne vemo, kaj je prav za prav Vaš „skrivni“ namen g. H. pri tem reformiranju, le toliko Vam znamo povedati, da če imate namen se blamirati, ga boste vsakako dosegli.

Iz Vranskega okraja, 21. jan. [Izv. dop.] Pretečeni četrtek je bil zopet tukaj velik shod učiteljev savinske doline. A kako da ravno na Vranskem?, mogel bi kdo vprašati. Da, Vranskemu trgu gre čast, kajti na Vranskem je sedež vrednega ministranta Vrečko-tu, g. Budne. Že nekaj nedelj pred tem shodom hodil je ta „velikansk karakter“ z visoko pinjo na glavi po ulici, nadejaje se najbrže, ka bode s to svetilnico privabil vse svoje tovariše. In nij se zmotil! kajti došlo je lepo število g. učiteljev. Zbor se prične, gospodin Budna poprime kakor predsednik besedo v vicocem nemškem štilu — pinjo je tačas na stran postavil. — Kaj je govoril in kako je govoril, nečem tukaj omenjati, samo toliko povem, da malo kaj družega, nego o povišanji plače, o inteligenciji, koja se pa po njegovem mnenju za učitelje le doseči more, ako se vsi naroče na nemško „pädagogische Zeitschrift“, kar jim je v celem govoru živo na srce polagal; samo eden nazočih učiteljev je govoril slovenski. Kakšen pa je ta pedagogičen list? Čitaj eno, ali deset števil, ne najdeš skoraj družega, nego zopet spise o povišanji plače, o hujskanji proti narodni duhovščini, proti narodnim učiteljem, in tudi drugim, če le katerokrat s kaplanom tarokirajo, pedagogičnega ali didaktičnega pač prokleta malo donáša. Zakaj neki g. Budna „Učitelja“ nij priporočal? Kmalu izvemo. „Učitelj“, pravi Budna, je preveč prazen, prinaša le bolj otročje reči, in kar se dosta reče, ureduje ga g. Lapajne, koji pač Budni nikakor nij „sposoben“ za to delo, je še premlad! Kako se mi res smilite g. Lapajne! Zakaj se nikdar ne priporočite velikemu g. Budni, da bi Vas podpiral v uredovanju, kateri je vendar že mnogo poskusil na tem svetu, gotovo bi Vas krepko podpiral in sčasoma bo Vaš list še celo njegov organ, „ljublanski Tagblatt“ priporočal, kar bi gotovo nad vse vredno bilo! Ljubi g. Budna! ako se že tako sposobnega čutite za povzdigo nemškega napredka, podvizajte se in delajte vsaj za vaš „rajh“ spešno, da se bode vsaj tam kaj poznalo, če Vam že nikakor ne kaže, biti značajan narodnjak.

Iz Trsta, 23. jan. [Izv. dop.] [Beneški Slovenci.] Tudi Beneški Slovenci, to je oni naši bratje, kateri prebivajo pod italijanskim gospodstvom po hribih od Goriške meje do Pontebe (okolo 30 tisoč jih je) so začeli nekako oživljati se, in čutiti da so i oni sinovi Slave ter mali član najmogoč-

nejšega naroda, slovanskega namreč. — Po naključbi sem imel priliko govoriti z nekim prijateljem iz Gorske vasi nad trgov Faedo, blizu Vidma, ka sem se še leta 1866 seznanil z njim. Prijatelj mi je popisoval grozoviti „presion“, katerega italijanska vlada dela, zatreti pleme slovensko, katero se še po omenjenih planinah nahaja. Šole, v katerih se je ob času avstrijskega gospodarstva po domače, to je slovensko podučevalo, zavzel je zdaj samo italijanski jezik. Duhovščini je ostro prepovedano v domačem jeziku pridigovati in slovensko občevati z farani. S posebnim poveljem so bili že vsi narodnjaki prestavljeni in z italijanskimi, nezmožnimi slovanskega jezika, nameščeni. Tudi od Videmskih planin se sliši glas ubogih naših bratov, katere hoče Rimljanski volk pogoltniti. Friulskemu Slovincu sem pri ločitvi dal mnogo časopisov slovenskih, kakor tudi nekaj slovenskih knjig, da jih tam svojim prijateljem in rodoljubim da. Hudoval se je nadalje nad italijansko vlado, ka jim toliko strašno davkov naklada. Pravil mi je, da nezadovoljnost med prostim slovenskim in italijanskim ljudstvom tudi po ravnini če dalje bolj raste, in da le bogata aristokracija je z Viktorjem Emanuelom zadovoljna, drugi pa še žele nazaj — avstrijske vlade. Ko sva se poslovila, mi je obljubil daljni brat, planinski Slovenec, da bode izkušal napraviti med beneškimi Slovenci malo družbo, da bodo čitali slovenske časnike in knjige in da se bodo naročili na nje. Jaz pa jim kličem: Ne udajte se! Morda pride čas, ko pride zmagovalno Slovanstvo po vas!

Iz Istre 19. jan. [Izv. dop.] (Konec.) Plačo, koju duhovnik dandenes v Istri ima, bila je že cesarica Marija Terezija ustanovila: 300 fr. za župnika in 200 fr. za pomočnika je bilo za tadašnjo dobo, ko so kokoši po grošu bile in so po dva stara krajcarja možaki pili bokal vina, — res ogromno dosti. Najprvi in najimennitnejši ces. kraljevi dostojanstveniki so takrat z župniki vred imeli jednako plačo. Ali časi so se spremenili; v našem Trstu so sadaj kokoši po fjinu a tudi za bokal vinske kapljice iz loze (trte) se fjinin zahteva, vsled tega pak se je tudi že, ker v Istri nije nič manja draginja od one v Ameriki, nekdanjim župničkim vrstnikom drugih stanov, plača dandenes od 300 fr. do 3000 fr. in še preko povikšala, da, še celo beriči in uradni pečni kurjači dobivajo po 400 fr. plače, koji nijso morebiti prav nič v šolo hodili. Samo brižni isterski duhoven je še s plačo tam, kjer je od početka bil, in pa da bi še tako ostalo bilo, bi smel zadovoljen biti. Nahajajo se tu v Trstu pri ces. kr. namestništva računskem oddelku ravno nekaj časa sem toliko proti duhovnom zagrizneni in sovražni uradniki, da jim s „ex professo“ še od tega malega, kar so do sad njihovi predniki uživali, krhajo in odbijajo. Vsem župnikom, kojih ogromno število je moralo v novejšem času imenovanemu uradu fasjon predložiti, so vpičlo plačico tako neusmiljeno pokrhalo, da se je tukaj vsled tega splošna nevoljnost do tega do duhovnov toliko zagriznjenege vladnega organa vzbudila. Da bi vladni gospodje v vseh stvareh tako ekonomični bili, kakor so z isterskimi duhovni, gotovo bi naša državna blagajnica najbogatejša bila na vsem svetu!

Spomenica tedaj se je morala tudi radi

vpičle duhovničke plače in njih pritiskovanja od strani ces. kr. uradnikov kaj potožiti in baš to smo duhovni v njej iskali in čitati želeli, ali zastoj. Ona, kakor sem zgoraj omenil, vse to ignorira. — Morebiti pa visoki gospodje res mislijo, da kmet v Istri duhovne s vsakovrstnimi darovi obklada in bi ovi, akoprem bi nič zagotovljene plače ne imeli, vsejednako lahko izhajali. Ali nije to tako; Istrani, akoprem radodarni in dobri ljudje, vendar darovati ne morejo, ker so ubogi in nemajo česa deliti. Nekoje občine v Istri so toliko uboge, da še pravega kmeta v njih ne najdeš, sami kočarji so. Kjer je bil popred 1 kmet jih je sedaj vsled vedne delitve že po 10, njih največje njive so komaj za 6 brazd široke; drv pa še toliko nemajo svojih, da bi si za mesec dni mogli pri njih kuhati. Zato pa tudi župnika v takovih krajih samo drva okolo leta po 100 fr. stanejo. Le redkih je v Istri kmetov izven magnatov, ljudskih pijavic, koji se pa za popa malo brigajo, da bi si v dobrih letinah za pol leta hrane pridelali. S ročkovanjem, prenašenjem vsakotere šare, s težakovanjem po mestih sploh in največ pa s pristradanjem morajo preživiti sebe in družino. Kakor sem rekel, spomenica je morala najpopred vpičlo plačo duhovnikov itd. spomenjati, zakaj, akoprem se jej posrečiti utegne, da doseže kar spomenja, brez dostojne isterskim duhovnikom zagotovljene plače svojega namena vendar ne boče nikdar dosegla.

Iz srbskega Srema 18. jan. — [Izv. dop.] Morebiti bi ne bilo odveč, ako bi slovenski dnevnik časi izvestil svoje bralce o delovanji in političnem stanji Srbov v naši monarhiji. (Vaši dopisi bodo nam vselej dobro došli. Ur.) — Srbi imajo dve stranki: reakcionarno, natražnjaško pod zaštitom vlade, — in naprednjaško narodno pod vodstvom dr. Svetozora Miletić-a. Prva šteje med svojimi vernimi „stare“, pa večino popov in kaludževov (srbskih menihov). Njo vodi German Anđelić — za Novisad naimenovani vladika.

Miletića podpira „omladina“ in slobodumnejši del duhovščine. Miletićeva stranka je brez dvombe mnogo močnejša.

Reakcionarna stranka imenuje se sama „narodno napredno,“ — v istini slobodni selne omladince pa psuje „revolucionarno klico.“ — Organ reakcionarne, klerikalne stranke je „Srpski Narod“ (navadno „Turski Narod“ imenovan). Za narodno stranko se bore osobito „Zastava,“ „Narod in „Pančevac.“ Lista, kateri bi tako strastno pisal, kateri bi voditelje in pripadnike protivne stranke tako grdo napadal, in sam svoj narod tako z blatom ometaval, kakor to „Srpski Narod“ dela, ne poznam. Kadar je govor o protivni stranki, posluhuje se redno takih priimkom in psovalk, katere se dajejo le izvržencem človeške družbe. Dr. Miletić mu nij družega kot zapravljuje, goljuf in morilec, kateri je že zdavnaj zaslužil večala. Tako „Srpski Narod“; srbski narod pa poje:

„Orao klikče sa visine,
Ozdo na njeg' kevu psine.
Nij brige te sivi tiču,
Mi smo s tobom Miletiću!
Kad izvesni kuene čas,
Zovi samo, eto nas!“

„Srpski N.“ ne grdi samo Miletićeve stranke, temuč sploh vse federaliste; posebno ga bode hrvatska narodna stranka; Mrazo-

vić, Vončina itd. so mu ljudje iste vrste, kakor Miletić.

Stranka „Srpskega N.-a“ računa na vladno pomoč, in jo tudi dobiva, čeravno ne v tisti meri, kakor jo zahteva. Ko je kraljevi komisar Majthényi došel v Novisad, bil je „Srpski Nar.“ poln veselja, radosti in hvale vladne modrosti, mislé, da bo Majthényi vse iztrebil, kar ne diši po reakciji, vse narodnjake pozaprl in povesel. Ko je pa „Srpski N.“ videl, da se po skoro trimesečnem delovanji Majthényievem narodna stranka še vedno giblje in živi, ter da je mnogo njegovih denuncijacij brez zaželenega uspeha ostalo, začel je tudi njega napadati in zahtevati brezobzirno postopanje proti narodnjakom na vse strani. Če ravno vlada odobrava, da je Majthényi prekoračil sprva odmerjeni mu delokrog, čeravno mu je zdaj še večjo oblast dala, vendar se boji slobodno ustavno gibanje popolnoma zatreti, ter neče v vsem reakcionarjem iti na roko.

Poluuradni „Pester Lloyd“ je poslednjim nedavno klical: „Pomagajte si tudi sami nekoliko, ne kličite za vsako reč vlade na pomoč, ne vpijte zmirom po policiji; pokažite, da morete tudi iz lastne moči kaj storiti.“

Iz Magjarskega, 19. jan. [Izv. dop.] So reči, katere vsakemu, ki je svojemu narodu odkritosrčno udan, ne smejo biti malomarne. Prišel sem baš iz Pešte, kjer sem imel priliko, v boljših krogih opazovati navadno govorjenje o Sinkovičevih izjavah. Vsak misleč človek bode na prvi pogled, ko je vse izjave prebral, s studenjem izpoznati moral, ka je žalostno, da je sploh mogoče, take malovredne osebe med hrvatskim ljudstvom najti, ki se predrznejo denes proti Vakanoviću in jutri isto tako proti narodni stranki tako teške izjave svetu odkriti naznanjati. Ako pomislimo, da se take nevednosti niti pri Magjarih ni pri Nemcih ne nahajajo, je naravno, da se naši protivniki takih reči veselé in si prizadevajo ljudstvo, med katerim se take stvari najdejo, še bolj v blato tlačiti.

Zopet imamo tukaj dokaz, da so Jugoslovani do denes še v več taborov razdeljeni. Ko so Magjari zoper centralizacijo in absolutizem Nemcev v Avstriji opozicijo delali, bili so kot falanga trdno skleneni, in še le potem, ko so svojo avtonomijo dosegli, pričela se je opozicija glede magjarske državne ideje, poprej pa se je tega vsak varoval, — in zmagali so. Ozrmo se enkrat na Jugoslovane in preiskujmo uzrok, za kaj med njimi edinosti nij. Nekateri bode odgovarjal, da absolutizem je položje ustvaril, da so trije deli Jugoslovanov, t. j. Slovenci, Hrvatje in Srbi razcepljeni bili. To je vsakako neovergljiva istina, ki je pa ravno tako tudi bila med Nemci in Magjari. Jugoslovani so, kakor zgodovinsko dokazano, še poprej ko je zaveza monarhije bila, h kateri zdaj spadajo, torej pred ko je ta absolutizem bil, na cerkvenem potu iz njih zaveze bili izpahneni. Cerkvveno ločitev pa sta apostelja Ciril in Metod izvršila, in kdor vé, da je Jugoslovan enkrat eni cerkvi spadajoč, vsled svoje sanjarske nravi taisti z dušo in telesom udan, more si misliti, da so že za časov zgornih dveh apostolov morali uzroki se nahajati, tem potem veliko jugoslovansko družčino razdreti in vsled tega oslabiti. Absolutizem se je samo trudil, najdene razmere vdržati. Kdor se poboljšati hoče, mora poprej svoje pregrehe izpoznati, ker

brez tega nij niti poboljšanja ni pridobljenja spoštovanja pred drugim si pridobiti mogoče. „Duobus ligantibus tertius gaudet,“ je za nas resničen pregovor.

Na mojih potovanjih v južnih od Slovanov naseljenih deželah, sem po lastnih nazorih videl žalostno resnico, da verski razpor eno in isto ljudstvo razdvojuje. Ker je od tega časa že 10 let minolo in je tudi absolutizem več ali manj ponehal, gojil sem upanje, da pri prostejšem gibanji se bodo tudi Jugoslovani zedinili; moje upanje nij se izpolnilo, kajti Slovenci, Hrvatje in Srbi delajo vsak le za-se, in staro razcepljenje nahaja se denes kakor že stoletja. Prizadevajo si posamezne moči, ker pa posameznost imponirati ne more, se po nasprotnikih lahko zopet zatró.

Prepirajo se o verskih zadevah, in pozabijo glavno reč, namen, ki se pravi: politična edinost; tako potrošijo moči, ki so kaj boljega vredne. Ko bi bili Jugoslovani v svojih političnih namenih, za katere je dosta postavnih sredstev, edini, potem še le bil bi čas, cerkvene zadeve spraviti v red. Narod, ki svoje moči na drugem kot narodnem polji zapravlja, odpoveduje se začasno političnemu bitju in je v nevarnosti, da ga nasprotnik premaga in iz dnevnega reda izbriše. Hočemo, da nas bodo nasprotniki spoštovali, popustimo vse osobne interese, naj si bodo že kakoršni koli, in poprimimo se edinosti v političnih namerah; ako smo to dosegli, kar je pri dobri in trdni volji mogoče, bilo bi varuhstvo in pritiskanje naših protivnikov kmalu razoroženo. Da do tega dospemo, moramo vse le osobne koristolovne elemente kot izdajalce odstraniti. Mi moramo naše narodno življenje kot prvo zapoved na tanko pred očmi imeti, in ona historična prava, katera sta Ciril in Metod vsled njunega posredovanja razdrla, oživotvoriti, take pak, ki so nam vsled razdvojenja po naših protivnikih bili usiljeni, popustiti. Le na tej podlagi in pa s krepkim delovanjem si moremo ustvariti namere naših želj — naše narodno življenje. Spoznavši napake naših pradedov in tudi naše lastne, bodemo se poboljšali, inče pa delamo le za svojo politično smrt. B.

Domače stvari.

Iz Ljubljane 23. januarja [Izvir. dop.] Kakor ministerski list „N. Fr. Pr.“ javlja, je ministerstvo dovolilo za Kranjsko namesto 9, 10 poslancev. Kakor sem jaz iz gotovega vira izvedel, bode deseti poslanec prišel na kurijo kmetiskih občin. To so pri konferencijah med vlado in nemškutarskimi kolovodji zadnji poudarjali, češ, ako ne moremo zdaj zmagati, pa bodemo v prihodnje. Ako Kranjska 10 poslancev dobi, volijo kmet-ske občine pet poslancev, in sicer:

1. Okrajna glavarstva Ljubljana, Litija — enega;
2. okrajna „ Trebnje, Ribnica in Kočevje — enega;
3. okrajno glavarstvo Planina in Postojna — enega;
4. okrajno glavarstvo Kranj in Radoljica — enega;
5. okrajno „ Novomesto, Črnomelj in Krško — enega.

Vlada misli, da bode mogoče z njenim

kandidatom v Trebnjem s Kočevjem in Ribnico zmagati. Na zdravje!

— (Društva v Ljubljani.) V Ljubljani je bilo koncem l. 1871 51 društev, med njimi 24 narodnih. [Leta 1872 priraslo jih je 10 od teh 6 narodnih, tako da je od 61 sedaj v Ljubljani obstoječih društev skoraj polovica narodnih.

— (V Šiški) nad Ljubljano so se zadnje soboto kmetski fantje med soboj topli. Eden je baje teško ranjen. V nedeljo je bil pred cerkvijo nov tepež, v katerem sta bila dva z nožem ranjena.

— (Nesreča vsled lehkomišelnosti.) Iz Maribora se nam piše: „Tukajšni mladi lovci so se te dni na lisičji lov odpravili. Kakor je pri takih prilikah navada, je bilo lovsko društvo veselo, sosebnost ker je veliko hodilo okolo vinogradnih kleti, v katerih se zlata slovensko-štajerska kaplja hrani. Ali veselje jim je bilo ta pot skaljeno. Ko so bili v gozdu vsak na odločenem svojem „štantu“ s puškami, je mladi trgovec P. mislil v enem grmu lisico videti in je kar strelil — a zadel ne lesice, ker te nij bilo, temuč mladega fanta, katerega so bili lovci za gonjača vzeli. Nesrečni fant je dobil cel strel v hrbet in dvomi se, da bi ozdravel. Radovedni smo, kako bodo nepremišljenega lovca kaznili.

— (Ljubljanski ustavaki) so kakor „Nov.“ izvedo, imeli nedavno osnovati „aktionskomite“, obstoječ iz desetih mož, ki bi po deželi razpeli mrežo, da bi pri razpisanih volitvah delali na naše ljudi na deželi za svoje nemčurske namene. Izmed povabljenih deset sta pa v skupščino prišla le dva! Ali pridejo prvokrat izostali drugi pot ali ne, tega ne vemo; treba pa je, da naši prijatelji po deželi to vedó in se po tem ravnaajo. Poguma „actioncomite“ gotovo nema veliko, ker vé, da klic njegov po deželi je le „glas vpijočega v puščavi.“

— (Iz Tržiča) se nam piše: Knez Sulkovski je sedaj tudi svojo tukajšno graščino, ne samo fužine in gozde, prodal kranjskemu društvu za obrt („krainische Industrie-Gesellschaft“). Kar nas pritem najbolj skrbi, je vest, da to nemško društvo name-rava tukajšne fužine vstaviti in je vso posestvo samo za to kupilo, da ves les iz gozdov prodá. Ako se ta vest uresniči, bi to prav nemilo zadelo naš Tržič in vso okolico. Že nam povsodi na Gorenjskem nasproti strli golo skalovje. Bode-li še tudi društvo za obrt se stavilo v vrsto opleniteljev naših gozdov?

— (Šestnajsta slovenska predstava) dramatičnega društva v deželni gledališči bo v nedeljo 26. t. m. Predstavljal se bode prvokrat dobro znana izvrstna Nestrojeva burka „Denes bomo tiči“ (Einen Jux will er sich machen), s petjem v 4 dejanjih, poslovenjena od gosp. Železnikarja. Ker imajo v tej burki, kakor vemo, vsi trije komiki dramatičnega društva, posebno gospoda Drahsler in Kajzel, glavne naloge in se igra gotovo marljivo študira, se je nadejati prav zanimivega večera.

— (Iz Črnomlja) se nam piše 21. januarja: Veselica v čitalnici, v nedeljo 19. januarja je bila iz mesta in okolice tako dobro obiskana, da čitalnični prostori skoro nijso zadostovali za zbrano občinstvo. Pri

tomboli so se dobivali lepi dobitki, potem pa je mladi svet rajal do belega dne. — Veliko sensacijo je tukaj napravil samoumor nekega žandarma, kateri se je po noči 19. januarja v krčmi Kumpa Mateljna v kotu pri Semiču ustrelil. Zakaj je to storil, nij znano. — Blizu Črnomlja se je prikazalo 5 volkov; napali so ovce Štefana Štruelja; eno so odnesli, eno pa mrtvo pustili na paši, ker so pribiteči ljudje jih odgnali. — Koze so začele razsajati v Dobljčah, Jarneji Vasi, Jelševniku in Griču, in je že več otrok pomrlo.

— (Kitajska, ne, avstrijska) c. k. pošta v Ljubljani se še zmirom obotavlja, „Slov. Narod“ po 7ih zvečer sprejemati ter ga z nočnimi vlaki ekspedirati. Stari mož, kateri vodi pošto, pripozna vse te nedostatke, a nema toliko poguma, svojim gg. uradnikom zapovedati, da, dokler nij odloka od ministerstva, ostane tako, kakor je bilo iz početka vpeljano, ko nam nobeden gg. uradnikov nij delal najmenj opovire do 10ih zvečer. Sicer pa bi c. k. poštna direkcija v Trstu že imela dovolj časa, informirati se o tukajšnih razmerah na pošti, ako bi jej bila volja. Pa Trst je daleč od Ljubljane in kakor se kaže, c. k. direkcija nič manj nij birokratiška od ljubljanskega vodstva.

— (Doneski za podpiralno zalogo slovanskih vseučiliščnih dijakov v Gradcu.) Za ta zavod so dalje darovali [zadnji izkaz glej št. 147 „Slov. Nar.“ l. 1872]: Slavni dalmatinski deželni zbor v Zadru 50 gld.; sl. ptujška čitalnica kot čisti znesek zabave na korist podpiralne zaloge osnovane 14 gld.; g. Anton Žuža, častni kanonik in dekan v Laškem trgu 10 gld. (kot letni donesek); gosp. dr. Fr. Žuža 3 gld.; gosp. Ivan Macun, gimn. profesor v Gradcu 2 gld.; gospá K. W. v Ljubljani 5 gld.; gosp. dr. Štefan Kočev-var v Celji 10 gld.; gosp. J. Berbuč, cand. prof. 1 gld. (za zdaj); gosp. N. Jelovšek, stud. med. 1 gld.; gosp. J. Jarc, stud. med. 1 gld.; gosp. E. Lilek, cand. prof. 50 kr. (Opazka. Kjer ni izrekoma povedano, je dotični donesek darovan, da se k glavnici do-

šteje, t. j. dar enkrat za vselej). Srčno se za te doneske zahvaljuje v imenu pravičnega odbora prof. dr. Krek, predsednik. — (Narodni dom v Ljubljani.) Odbor narodne čitalnice je povabil zastopnike vseh narodnih društev v Ljubljani k posvetovanji zaradi zidanja „narodnega doma“. Skupna seja je bila sinoči 23. januarja ob pol 8ih zvečer.

Razne vesti.

* (Velika tatvina.) V noči med 14. in 15. t. m. zvečer od 8 do 9 ure ukradeno je bilo v Zagrebu Črnogorcu Martinu Petroviču iz zaprte sobe in omare po neznanih tatovih 355 cesarskih cekinov, 47 napoleonov, 60 soverendorjev, 600 starih dvajsetic, 505 goldinarčev, 32 srebernih gumb in 1 zlat cof za kapo.

Opomenica.

Eksekutivne dražbe: (Iz u. l. z. 22. jan. Pos. Iv. Fleinig v Hrastu, 5. febr. v Črnomlju. (Iz u. Gr. Z. 21. jan.) Pos. Jurja Robide v Preseki, 2790 gld. 5. febr. v Gornjemgradu.

Oferti: Za stavljenje telagrafske črte od Rudolfega do Samobora treba 1050 debela, in sicer se imajo oddati v Rudolfovem 180, pri sv. Jernaji 280, v Kostanjevici 240, v Krški Vasi pri Brežicah 350; ponudbe naj se vložijo pri c. k. telegrafski direkciji v Trstu, do konca t. m.

Umrli v Ljubljani

20. januarja 1873.

Marija Borstnar, vdova, 72 l. na neduhi. — J. Černe, stanovalec, 71 l. na čevnem mertudu.

Dunajska borza 23. januarja.

Enotni drž. dolg v bankovcih	66 gld.	—	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	71	20	„
1860 drž. posojilo	103	75	„
London	108	85	„
Kreditne akcije	332	50	„
Akcije narodne banke	968	—	„
Napol.	8	68	„
C. k. cekini	—	—	„
Srebro	107	10	„

En trgovsk učenc za mojo manufakturno, specarijsko in galanterijsko štacuno v Ribnici se precej sprejme.

Ljubljana 20. jan. 1873.

(24—2) **Hugo Turk.**

Do sedaj nepreseženo!

Ces. in kralj.

pravo

DORSCH

izključ. privileg.

očiščeno

olje iz ribje masti

od

Viljema Maager-ja na Dunaji.

Od prvih medicinskih avtoritet preiskano, priporočeno in zapisano kot najčistejše, najboljšo, najnaravnejšo in priznato nauspešniše zdravilo za **bolezni v prsih in plučah**, za škrofule, lišaj, gnojne bolečine, izpuške na koži, otekle bezgalke, slabotnost itd. se dobi pravo — steklenica à 1 gld. — ali v moji fabriški zalogi: **Dunaj, Bäckerstrasse Nr. 12**, ali v najbolj renomiranih lekarnah in specerijskih štacunah monarhije, tako med drugimi pri teh-le firmah: **Maribor:** J. D. Bankalarjeva vdova, A. W. König, lekar; **Gradec:** Ertl & Krepesch, D. Sigmund, M. Seiner, F. X. Seeger, trgovci, V. Grablowitz, lekar; **Celje:** F. Janesch, trg.; **Judenburg:** J. Postl, trg.; **Celovec:** Dr. P. Hauser-jevi dediči, A. Beinitz, F. Erwein, lek.; **Ljubljana:** Eggenbergerjeva vdova, Ot. Schenk, lek. P. Lassnik, M. Golob, trg.; **Ptuj:** G. Karagyena, A. E. Reithammer. (199—7)